

TORONTÁL

Ára:
75
para

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vel. Bečkerek, Obiljeva (Zápolya) u.1
Telefonszámok:
Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21
Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő:
Dr. MARA JENŐ

Az előfizetés ára:
Egész évre . 180 D | Negyedévre . 45 D
Félévre . . . 90 D | Havonta . . . 15 D
Hirdetések díjazás szerint
Megjelenik naponta délelben

Ára:
75
para

A pancsevoi kerület jelöltjei.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jan. 17.

A beogradi politikai körökben legjobban a Vajdaság választási harca érdekli a politikusokat.

Novisadi jelentés szerint a dobrovoljacok és a hadirokkantak nagy előkészületeket tesznek a január 21-én Novi Sadon megtartandó nagygyűlésükre, amelyen dönteni fognak, hogy mely politikai párttal fognak egyesülni. Az eddigi esélyek szerint Novi Sad és környékének dobrovoljacai a demokratákat támogatják.

Novi Sadon a radikális lista vezetője dr. Miletity Szlavkó, a demokratáé: dr. Bogsán Milos, a szociál-istáé: Divac Nedeljko lesz.

A Bánságból eddig a pancsevoi kerület jelölésel ismeretese. A radikális listán Miladinovity Zsarko, dr. Grgin és Stojadinovity Zsiva szerepelnek. A demokrata listán: dr. Boskovity pancsevoi ügyvéd és Miatovity Szvetozár vrsaci képviselő, a földmives-partin pedig Moszkovljevity szerepel, akinek azonban kevés kilátása van a megválasztásra, mintán itt a falusi-párti Benin-pártnak nagy többsége van. Hir szerint a Benin-pártot maga a radikális-párt is támogatja.

A pancsevoi kerületnek a mult választáson 39197 szavazója volt. A mostani választáson közel ötvenezer szavazója van.

Pasity és Protity között kiélesedett a helyzet.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jan. 17.

Pasity és Protity között az utóbbi időben nagyon kiélesedett a helyzet. Ez a tény radikális körökben bizonyos nyugtalanságot váltott ki. Több vezető radikális politikus békülékenyebb hangulatot mutat Protityval szemben, hogy egy esetleges szakítás esetén ne csorbítsák a választási esélyeket. E célból több radikális vezető ember tegnap este konferenciát is tartott. A konferencia eredményeképpen tudni vélik, hogy Pasity semmiféle engedékenységet nem lesz hajlandó tenni Protity reviziós politikájának.

A választási harc a Bánságban

Kik lesznek az új képviselők.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Bečkerek, jan. 18.

Északbánságban nagy erővel dúl a választási harc. A hivatalos radikális-párt itt valahogy szembekerült a Protity-frakcióval, mely azonban nem befolyásolja egyik részen sem a választások sikerét. A kikindai járásban a választók egy része szánlni akarta a sok radikális képviselőjelölt egymás elleni küzdelmét s hogy a jelöltég kérdését komplikációk elkerülésével döntse el. Miroszavljev Miroszláv dr. volt országgyűlési képviselőt ajánlotta kandidátusnak való elfogadásra. Mivel azonban dr. Mihajlovity a novibeseji kerületben igen jelentékeny hívót számlál, könnyen megtörténhet, hogy elállanak ettől a tervtől és más politikust fognak jelöltnek megnyerni, hogy ezzel elkerüljék a párt kebelében dúló frakciók közötti harcot. A Protity-frakcióról beszélve, illetékes helyen kijelentették, hogy a Felsőbánátban való jelöltetése befejezett ténynek tekinthető. Protity ebben a kerületben listavezető. A novibesej-bečkereki körzetben komoly jelöltnek emlegetik Mihajlovity Jovan dr.-t. Dzsombolj vidékén értesülésünk szerint egy Jovity nevű Pribicsevity-párti srpskacrnjai dobrovoljac lép fel.

A demokratapart felsőbánáti szereplése még nem ad kombinációkat a listavezető személyére vonatkozólag. Belső harcok dülnek, melyek-

nek elsimítása képezi az első feladatot.

A Délbánságban már jobban kialakult a helyzet. A kilátások úgy mutatják, hogy a megválasztásra a legtöbb reménnyel Grgin Dusan dr., volt radikális képviselő lehet. A kovini járásban Dimity Velja bavnistei lelkes a hivatalos radikális-párti jelölt. Protityék kandidátusai még ismeretlenek.

A demokrata-párt közül a Pribicsevity irányzat uralja Délbánságot. Listavezetőnek sokan Jaksity Zsarko dr. volt országgyűlési képviselőt akarják, aki parlamenti vezére volt a vajdasági demokrata képviselőknek és Pribicsevitynek egyik legmeghittebb hive.

A német-párt úgy Felső- mint Alsó-Bánátban jól megszervezett, de még egyelőre passzive viselkedik. Ugyanez mondható el a magyar-pártól is.

A szociáldemokrata-párt szintén számottevő a Bánságban. A jelölolistákat a napokban állítják össze, annyi azonban már most megállapítható, hogy a bečkereki kerület listavezetője Divac Nedeljko lesz. A dzsombolji körzetben német ember, Kartye Lénárd, a dzsombolji munkásbiztosító-pénztár igazgatója lép fel a szociáldemokraták listáján.

A földmives-párt szintén erősen készülődik a választásokra. Jelöltek még nem történtek.

Kitüntetés a beogradi Nemzeti Színháznál. A Nemzeti Színház ötven éves jubileuma alkalmából a király az összes színészeket kitüntette. A Sveti Sava-rend I. osztályát adományozta ezenkívül Nusity

Branislav írónak, aki a színház körül hervadhatatlan érdemeket szerzett. A Sveti Sava-rend II. osztályát Groll Milánnak, a Nemzeti színház igazgatójának és Binicski Istvánnak, a gárda karnagyának.

TÖZSDE

Január 17.

Beograd. (Zárlat.) Dollár 103, Lei 54, London 485, Páris 709-50, Newyork 104, Genf 1955, Milano 512-10, Prága 294-50, Berlin 0647, Wien 01525, Bukarest 56, Szófia 67, Budapest 390.

Zürich. (Zárlat.) Berlin 003, Hollandia 21085, Newyork 53225, London 2482, Páris 3620, Milano 2610, Prága 1470, Budapest 02025, Beograd 495, Bukarest 280, Varsó 00175, Wien 00075, bélyegzett 00076.

Budapest. (Zárlat.) Dinár 25-50, Márka 18, Lengyel márka 950.

A Ruhr-vidék megszállása

Dortmund, jan. 17.

Ma déli háromnegyed tizenkettőkor egy francia zászlóalj bevonult a városba. A bevonulás közben repülőgépek cirkáltak a város fölött. Összeütközés nem történt. Nagyobb haderők utban vannak.

Essen, jan. 17.

Tegnap Bochum megszállása alatt súlyos incidens történt. A megszállás hatása alatt nagy tömeg vonult föl az utcákon hazafias dalokat énekelve és a megszállás ellen tüntetve. Amikor a francia őrség mellett elvonultak, a tüntetők az őrszemekre néhány vaklövést adtak le, erre a tömeg menekülni kezdett. Az őrség erre minden ok nélkül éles töltenyket kezdett használni, úgy hogy több ember súlyosan megsebesült, egy fiatalember pedig meghalt. A hangulat rendkívül izgatott, úgy hogy az utcai tüntetések általánosan. A francia parancsnok azzal fenyegetőzik, hogy azonnal lövet, ha valaki a felszólításra nem áll meg. A francia főparancsnokság mindenütt megtiltotta a gyülekezést, az éneklést.

Páris, jan. 17.

A jóvátételi bizottság hivatalosan megállapította Németország mulasztását a szénszállításnál. A döntés három szavazattal történt. Az angol képviselő tartózkodott a szavazástól.

Válik a román trónörökös.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jan. 17.

A „Politika” azt a jelentést kapta Athénból, hogy Károly román trónörökös rövidesen elválik feleségétől, Jelizaveta görög hercegnőtől. A felhivatalos ugyan megcáfolta ezt a hírt, amely azonban erősödő formában tarja magát.

Beavatottak tudni vélik, hogy a házasság tényleg megszűnt már és a trónörökös neje már anyjánál, a görög királynőnél lakik Palermóban. A házasság különben első pillanattól kezdve nem volt sikerültnek mondható, mintán mint ismeretes, Károly trónörökös még a háború alatt morganatikus házasságot kötött egy román katonatiszt leányával, amely házasságból egy gyermek is származott. Később a trónörökös elvált első nejétől, aki most Bukarestben él, ahol az udvartól megfelelő apanyagot kap.

Megalakult a szlovák-párt Bácskában.

Az országos párt politikai állásfoglalása.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, jan. 18.

Bánátnban a legutóbbi idő óta erősen szervezkedik a nemrégiben megalakult szlovák-párt. Hogy a pártnak a mostani választások alkalmával követendő állásfoglalásáról és a jelenleg folyó előkészületekről valamit megtudjunk, felkerestük a szlovák-pártnak egyik vezetőembert, Jurányi Lajos beeskereki evangélikus lelkészt, aki részletesen tájékoztatott a szervezet eddigi és jövőbeli munkájáról.

Jurányi Lajos lelkész kijelentése szerint a szlovák-párt Bácskában csak nemrégiben alakult meg. Illetve a bácskai szlovák-párt csak legutóbb terjeszkedett ki Torontálmegyére. Bácskában eddig a következő helységeken állítottak fel helyi szervezetet: Kovacsica, Panesevo, Hajdusica, Sándorfalva, Aradac és Veliki Beeskerek.

A párt jövő politikai állásfoglalása még egyelőre bizonytalan. Február másodikán Novi Sadon az országos párt konferenciát tart, amelyen véglegesen határoznak a felett, hogy önállóan lépnek-e fel a választásokon, vagy pedig csatlakoznak valamelyik parlamenti áramlathoz. A szlovákok száma nem oly csekély, mint azt egyesek hiszik és jól tudják ezt a szlovákok kegyéért küzdő politikusok is. Az SHS állam területén a statisztika szerint mintegy nyolcvanezer szlovák él, akik közül tizen-nyolcezer választójogosult.

1918-ban, amikor a szerb-horvát-szlovén hadsereg bevonult a Vajdaság területére, a szlovák kisebbség két pártra szakadt. Az egyik frakció csatlakozott a radikálisokhoz és sikerült is egyik jelöltüknek, Stefanik Igor palánkai lelkésznek, az első csehszlovák hadügyminiszter öccsének, a parlamentbe való bejuttatása.

Az 1920. évben tartott országos választások előtt a demokraták és szlovákok paktumot létesítettek, a melyben a szlovákoknak szavazataik ellenében öt mandátumot ígérték. Listára is vették a szlovákok vezetői közül Micsatek Lajos dr. novisadi ügyvédet, Petlikovics János dr. kovacsicai ügyvédet, valamint Veress Ádámot, az evangélikus egyház országos elnökét, mindannyian azonban kibuktak a választások alkalmával és így a parlamentbe nem kerültek be egyetlenegy szószólójuk sem.

Hogy milyen állást foglalnak el a szlovákok az ezidei választásokon, az a mai napig még bizonytalan. Vegleges eldöntésre csak a február másodikán ülésen kerül a sor. A jelek után ítélve azonban arra lehet következtetni — mondotta Jurányi — hogy a szlovákok a csatlakozás kimondása esetén a radikális-

A demokrata-párt kiáltványa.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, jan. 17.

A demokrata-párt tegnap este adta ki az ország népéhez intézett kiáltványát, amelyet a párt összes volt képviselői aláírtak. A kiáltvány megemlékezve a demokrata-pártnak az ország konszolidációja körül kifejtett munkásságáról, kijelenti, hogy a demokrata-párt az első harcok közé állott, akik a nép, a nemzet egységeért és a vidovdani alkotmány megteremtéséért küzdöttek. A párt felvette a harcot az állam ellenségeivel szemben — ennek a harcnak áldozataként esett el Draskovity is. De ahogy a párt a múltban nem riadt vissza semmitől, úgy a jövőben sem fog semmitől sem visszariadni ha az ország érdekében, a nép jólétéért, annak biztosításáról van szó.

A kiáltvány foglalkozik még a

radikális- és demokrata-párt közötti viszonytal és azzal fejeződik be, hogy a párt előőrsként áll a politika küzdőterén, hogy harcra szálljon a polgárság jogaiért nemzeti és felekezeti különbség nélkül. Megőrizze az állam egységét és hogy meghozza azokat a legfontosabb törvényeket, amelyek meghozatalát a radikális-párt megzavarta. Általában a demokrata-párt küzdeni fog a demokrata program teljes kivívásáért.

A választási mozgalomnak ez az új aktája a politikai életben élénk vitára adott okot. A Tribuna a demokraták kiáltványával kapcsolatban megjegyzi, hogy úgy látszik, a győzelmet magában a demokrata-pártban a Pribicevity-csoport vitte el.

pártba lépnek be. Elhibázott lépésnek tartom, — folytatta tovább — hogy Milety Szlavko radikális képviselő január 12-én a szlovák intelligencia megkerülésével Petrócön, a királyság legnagyobb szlovák községében népgyűlést hívott össze, amelyen a tót-párt megalakításának felesleges voltát hangoztatta. Szerintem nem kellett volna eléválni a helyzet kialakulásának.

A képviselőjelölésekre áttérve, Jurányi kijelentette, hogy a legkövetkezőbb kandidátus Micsatek Lajos dr., aki a párt érdekének megvédésében mindég előjáró szerepet vitt. Más jelöltekről még egyelőre korai beszélni.

Milyen az eljárás a házbéremelésnél.

Véglegesen precizizálták a kérdést.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, jan. 18.

A lakástörvény fontosabb rendelkezéseit annakidején részletesen leközölte a „Torontál”, mégis nap-nap után akadnak érdeklődők, akik egyik-másik rendelkezés felől teljesen tájékozatlanok. Ezuttal most újra megemlítjük a lakástörvénynek az emelésre vonatkozó részét és informáljuk a közönséget olyan eljárásokról, amelyeket csak most legujabban tisztáztak.

A lakástörvény előírásának megfelelően a lakásbér vagy változatlanul marad, vagy szabad megállapodás tárgyát képezi. A szabad megállapodás fogalma alatt azt kell érteni, hogy a háztulajdonos emelhet ugyan, de a lakó nem tartozik azt elfogadni. Ha a bérlő visszaut-

sitja az emelést, a háztulajdonos a lakásbíróság elé viheti panaszát. Ez esetben tizenhárom dináros okmánybéléssel ellátott kérvényt ad be a lakáshivatal címére a városi iktatóba, amelyben megemlíti röviden a tényállást és bejelenti, hogy ügye eldöntésére a negyven kinevezett lakásbíró közül melyiket választja. Egyúttal helyettesít is jelöl ki, hogy az első bíró akadályoztatása esetén, ne szenvedjen halasztást a kérvény elintézése. Előzőleg a bejelentő fél költségek címén a követelt, illetve felemelt havi házbérből husz százalékot tartozik befizetni a városi adóhivatalba és a kapott nyugtát melléli a kérvényhez.

A lakáshivatal vezetője, Grubity Andrea dr. városi főjegyző, a kérvény kézhezvétele után felszólítja a másik felet, hogy nevezze meg bíróját és helyettesét. Ha ezt három napon belül nem teszi, akkor Grubity dr. hivatalból választ egy bírót. Az elnök ennek megtörténte után behívja a két lakásbíró, akik megjelölik az elnököt. Amennyiben nem tudnának megegyezni az elnök személyét illetően, akkor a választás joga Grubity dr.-t illeti. Az eképpen összeállított hármas tanács dönt a vitás kérdésekben.

A legutóbbi napokban Beeskereken olyan hírek kerültek forgalomba, mintha a házbéremelés terminushoz volna kötve és a határidő január 15-én lejárt. Érdeklődésünkre Grubity Andrea dr. kijelentette, hogy az emelés nincsen határidőhöz kötve s így bármikor eszközölhető.

A lakásbíróság ma délelőtt 11 órakor tartja első ülését, melynek határozata elé érdeklődéssel tekintenek úgy a háztulajdonosok, mint a bérlők.

HIREK

Jan. 19.

1576-ban meghalt Nürnbergben Hans Sachs népköltő. A XVII. század még tisztán rimfaragónak tartotta Sachsot, igazában Goethe fedezte föl, aki Hans Sachsens poetische Sendung c. versében méltja a nép poétáját érdeme szerint. Wagner Richárd: Die Meistersänger von Nürnberg c. operájában szerepelteti személyiségét.

1874-ben meghalt Heinrich Hoffmann von Fallersleben német költő, germanista és irodalomtörténész.

Kinevezések. Szliepesevity Janko belacrkvai polgármestert kinevezték a belügyminisztérium B. B. B. osztályába miniszteri titkárnak. — Helyébe Putnik Osztyav nyug. polgármestert nevezték ki Belacrkva polgármesterévé, aki hivatalát már a tegnapi napon átvette.

A földmives-párt beeskereki szervezetének ülése. A földmives-párt beeskereki szervezete tegnap délután ülést tartott, amelyen a párt belső ügyeiben határozott.

Az új katolikus püspökségek ügye. Beogradból jelentik, hogy Pellegrinetti pápai nuncius ma meglátogatta Jovanovity Ljuba vallásügyi minisztert. A nuncius látogatását az új katolikus püspökségek betöltésének kérdésével hozzák kapcsolatba.

Protity Sztoján Beeskerekre jön. Protity Sztoján, aki most Kruseváccon folytat agitációt, a napokban a Vajdaságba jön. Ezuttal meglátogatja Beeskereken kívül Panesevot, Velika Kikindát, Vrsacot, Subotícát és Novi Sadot, ahol népgyűléseken vesz részt.

A proletárpárt vezetőit szabadlára helyezték. Beogradból jelentik: A főkapitányság Kaclerovity Trisa volt kommunista képviselőt és tíz társát, akiket három nappal ezelőtt letartóztattak, ma szabadlára helyezte, miután a bíróság ítéletüket pénzbírságra változtatta át.

Mükedvelői színelőadás Torontáltordán. Torontáltorda lelkes, törekvő sportegylete nagysikerű színelőadást rendezett folyó hó 13-án és 14-én, mely alkalommal a „Gyimesi vadvirág” című gyönyörű népszínművet adták elő. A rendezés nehéz munkáját Biczók Ferenc nyug. iskolaigazgató, r. kath. kántor vállalta magára és végezte oly buzgalommal, hogy a sikert eleve biztosította derék mükedvelő gárdájának. Nagy rész illeti Biczókot az elismerésből. A női szereplők közül Biczók Rózsika, Papp Rózsika és Biczók Kató, a férfiak közül pedig Rotsing Gyula, Csapó Ferenc és Kovács István különösképpen kiemelendők ügyes, átértett alakításukért. A két előadás tiszta jövedelme kétezerháromszázdinár volt, melynek felét a sportegyesületnek adományozták, felét pedig a harangbeszerzési alap javára fordítják.

Próbálja meg!

A már használhatatlan vagy rossz

írógépét

javításra nekem átadni. A teljesen rossz gépét átdolgozom **új gépé.**

Hiányzó és kopott részeket eredeti új részekkel pótlom. Garanciát vállalok.

VADON JÓZSEF, Vojvoda Putnika (Alkotmány) u. 8.

Koszorúmegváltás. A Messinger Karolin-féle leánynevelőintézet igazgatónői és beonlakó növendékei felejtethetetlen, kiváló növendékek és szerető társnőjük, Kern Margitka halála alkalmából koszorúmegváltás címen 100—100 dinárt adományoztak a helybeli róm. kath. árvaháznak.

Újabb kőszállítványt kap a város. Beeskerek városa a napokban nagyobb szállítvány követ kap, amelyet tavasszal fog felhasználni az utcák javításánál. A küldeményben sok keramitkocka is érkezik, amelyet a főutvonat javítására fordítanak.

Halálos szerelmi dráma. Osijek-ről jelentik: Ma délben Lewi bankhivatalnok agyonlőtte Szarkotity Jelena magánhivatalnoknőt, azután maga ellen fordította a fegyvert és öngyilkosságot követett el. A bankhivatalnok tettének oka szerelmi feltékenység volt.

Elítelt kerékpártolvaj. Katai János muzsljai napszámos kerékpárlóppással vádoltan került a beeskereki törvényszék büntető tanácsa elé. A bíróság az enyhítő körülmények figyelembe vételével mindössze négy hónapi fegyházra ítélte el. Ugy az ügyész, mint az elítelt megnyugodott s így az ítélet jogerős.

A megyei személyi változásokról szóló híreinkbe, amelyben megírtuk, hogy Kan Grga dzsombolji főszolgabíró a megyéhez központi szolgálatra rendelték be, hiba csuszott be. A volt főszolgabíró ugyanis nem Kan Grgának, hanem Grba Branislávnak hívják.

Atutalások, hitellevelek és csekkok az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukivitelre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadruga Banka D. D.), Veliki Beeskerek. — Telefon 43 és 47.

Vas- és fémöntvényeket Krausz-nál, Veliki Beeskerek. — Telefonszám 329.

Atutalásokat és csekk kiadásokat a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin, Temesvár, valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl a Nagybeeskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek. Korona-szállékönyvet. Telefon: Pénztár 16. — Vezérigazgató 52.

Nátha? Fejfájás? Fogfájás? végtaghasogatás? Felmondják izmai és idegei a szolgálatot? Valóságos jóléti érzést hoz a valódi Feller-féle Elsa-fluid. A legjobb fájdalomcsillapító, frissítő és erősítő háziszser és már 25 év óta közkedvelt kozmetikum a bőr, haj és száj ápolására! Sokkal erősebb, kiadósabb és jobb mint a sósborszesz. Csomagolással és portóval együtt 3 duplaüveg vagy 1 speciális üveg 24 dinár, 36 duplaüveg vagy 12 speciális üveg 208 dinár és 5% felár. Szétküldi: Feller V. Jenő gyógyszerész, Stuzica-Donja Centrálé 202 sz.

A „Budlibicska“-asztaltársaság folyó hó 21-én d. u. pont fél 3 órai kezdettel tartja ezidei rendes közgyűlését és a múlt évi működésének jelentését, melyre ezúton hivatnak meg az asztaltársaság összes tagjai. Kérünk pontos megjelenést. Az elnökség.

**Megjagyezte már:
Február 3.**

**Azért bűnözött, hogy
fegyházba kerüljön.**

Érdekes tárgyalás a törvényszéken.

— A „Torontál“ tudósítójától. —

Beeskerek, jan. 18.

A tegnapi délelőtt tartott büntető főtárgyaláson a sok apró-cseprő ügy között egy érdekes bűnügyben is itélkeztek.

A vádlott Rizsányi Róza többszöri büntetett, prostituált, aki Beeskereken a múlt év december 6-ikán beállított Schneider Teréz fő-utcai házmesternéhez és szállást kért az éjszakára. Schneiderné befogadta az idegent, aki halálból másnap reggel csaknem teljesen kifosztotta. Elvitt különféle ruhaneműt és ágyneműt, megközelítőleg három-ezerszáz dinár értékben.

A vakmerő tolvaj a lopott holmiból batyut csinált és reggel nyugodtan kiment zsákmányával a kapun. Mikor a házmesterné munkájának elvégzésével visszatért a lakásba, ijedten vette észre, hogy érzékenyen megkárosították. A fellejtésre megindult nyomozás során csakhamar kézrekerült a hálátlan vendég, akiről kiderült, hogy már több esztendő óta különféle lopásokért a belacrkvai és zagrebi börtönben.

A tegnapi főtárgyaláson bevallotta tettét és indokul azt hozta fel, hogy más pályára akar lépni. Megelégette a szerelnvásárt, új életet akar kezdeni, mely szerint csak a fegyházon át vezethet. Azért lopott, hogy bezárják s ezen idő alatt ideje legyen valami hasznosra fordítania.

A bíróság súlyosbító körülménynek vette a büntetett előéletet és a többszöri visszaesést és ezért három évi fegyházzal sújtotta. A vádlott megnyugodott az ítéletben, de arra kérte a bíróságot, hogy ne vitessék Zagrebba, mert ott a rossz bánásmód miatt nincsen „maradása“.

A kiadóhivatal telefonja — 21.
A szerkesztőség telefonja 281.

A muraközi tengerl kikötő — avagy

Hasznos Kalendárium az 1923.
esztendőre

Az egynevezett magyar emigráció, amely egyebek között verekszik állandóan, hogy ó egyenes jogutódja II. Rákóczy Ferenc és Kossuth Lajos emigrációjának, igen labilis életet él mindenfelé a külföldön. A tisztességes, becsületes emberek nagyon kevesen vannak ebben a fölöttébb furcsa társaságban, a legtöbbször igen gyanús viselkedésű ember, aki ki tudja milyen módon keresi meg az élethez szükséges pénzeket.

Egy részük azonban becsületesen dolgozik. Ez a rész az, amely azon ürügy alatt, hogy a fehér terror ellen dolgozik, a legképtelenebb rágal-makkal, pszichológussal halmozza el saját fáját, saját testvéreit. Munkájában, információiban felületes vagy rosszakaratu. Most csak egy humoros munkájukról van szó. A Panorama című berlin-wieni távon megjelenő verszegény képes hetilap, amely gyöngye 24 jügo koronáért szállítja a grafologia és egyéb rejtelmes erők magyarázatait a „Mabuse“ irodalmi értékű regényét és még sok más fölöttébb érdekes ir-és nyirodalmat — az 1923. közönséges esztendőre egy hasznos kalendáriumot adott ki. Már maga az ötlet ügyes volt — mintán ezt a naptárt régi nyakán maradt Panorama c. lap példányokból állította össze. Nem kellett ezeket makulaturának eladni, hanem jobban értékesítette. Eszembe jut róla a Tolnai Világlapja az előtti hirdetése: „5 kiló olvasni való 1-60 korona, 10 kilogramm 3 korona“. Nem érdekel bennünket a Hasznos Kalendárium igen érdekesítő irodalmi tartalma, amely a méh- és mértanról, Zsuzsi néni a boszorkányról hoz igen elmés gondolatokat, hanem jelenleg csak a bennünket érdeklő dolgokról van szó. Például: Posta- és táviródijszabás Jugoszláviában — egy antik dijszabás, amely még abban az időben készült, amikor egy levélért 25 parát fizettünk — holott régen már egy dinár egy levél. De a legérdekesebb, a fontosabb vásárokról szóló ki-mutatás, amely ezt a címet viseli: Jugoszlávia fontosabb vásárai B. B. B. Ebből a névsorból arra a meglepő földrajzi eredményre jutunk, hogy a Bácska—Bánát—Baranya területén igen értékes városok fekszenek, mint pld. Cegléd (ahol a január 15-iki vásárt már le is késték, akik esetleg oda igyekeztek), Csákova, Eger, Gyula, Kalocsa, Lugos, Mohács, Pécs, Szolnok, Temesvár, stb. A Muraközben fekszenek például: Dubrovnik (Raguza) és Kotor (Kattaro) tengeri kikötők, amelyek ilyenformán méltán sorakoznak Shakespeare híres cseh tengeremellé. Ellenben Jugoszlávia területéből kivált és úgy látszik önálló állammá lett Beeskerek, Veliki Kikinda és Debeljaca, mert ezek a vásárjegyzékben nincsenek egész egyszerűen.

Hiába, mégis csak jó, ha a háznál van egy ilyen Hasznos Kalendá-

rium — ha másra nem is, de legalább jó és helyes földrajzi ismeretekre tehet szert az ember, ami a mai verzwikt világban igazán helyénvaló is.

A cseh pénzügyi politika.

A sokal egyre tartó zuhanása következtében a cseh kormány energikus lépésekre határozta el magát, hogy pénzt bizonyos színvonalon tartsa. Visszavonta még azokat a forgalmi könnyítéseket is, melyeket 1921 nyarán adott ki, mikor is a cseh pénzügyi helyzet minden optimista felfogásra feljogosította a szakértőket. A könnyítések visszavonása s a bankellenes példátlan szigorúságú rendszabályok a köztársaság lakosságának több rétegéből hatalmas elkéseredést váltottak ki, mely azután azokban a revolverlövésekben nyilvánkozott meg, amelyek Rasin Alajos cseh pénzügyminisztert érték. Rasin egész pályafutása alatt népszerűtlen volt és hogy mégis felszinen tudta magát tartani, annak, tagadhatalan pénzügyi eredményein kívül, politikai felfogása, de főként a cseh nemzeti cél érdekében való teljes önfeláldozási készsége volt az oka. Erdemes Rasin pénzügyi politikájának konstrukciójával foglalkozni, mert ellenségei is, barátai is megtanulhatják tőle, hogyan lehet egy faj érdekeinek elérése céljából a közgazdaság világtörvényeit üstökön ragadni. Rasin előtt egyetlen szentség lebegett: a cseh gazdasági konszolidáció s minthogy fanatikus hívője fájának, a legionisták tűzön-vízen át támogatták. Tragédiája, hogy az utolsó időben éppen szeretett legionistái ellen kellett fordulni, akik gazdasági étvágyukban mindig többet és többet követeltek nemzeti honoráriumképp multbeli érdemeikért, de Rasinnak a légionistákkal szemben való emez állásfoglalása bukását is jelentette. A légionisták elfordulásával kihullott alóla a sokal megingása után amugy meggyengült alapnak utolsó köve is, teljesen szabadkezett nyert a pénzüvilágnak Rasin-ellenes izgatása, az egész országban minden elégedetlen elem elé bűnbakul a pénzügyminiszter szolgál s a féktelen gyűlöletnek szinte egészen természetes ki-robbanásai a revolverlövések voltak.

Rasin fölötté érdekes pénzügyi politikája ugyszólván irtó hadjáratot jelentett a bankokkal, illetve a bankuralommal szemben.

Ő volt az, aki midőn az új kormányban másodízben vállalta a pénzügyi tárcát, meghozta a végérvényes hivatalos döntést a hadikölcsönök el nem ismerése tárgyában. Ezen a téren elsősorban a német bankokkal került szembe, mert hadikölcsönökben majdnem kizárólag a német bankoknak volt érdekeltsége. Rasin pénzügyi politikájának fő elve pedig az volt, hogy Csehországban pusztulnia kell minden közgazdasági érdekeltségnek, amely nem a cseh fajhoz tartozik.

Legolcsóbb
tüzelő a

LIGNIT-SZEN

ugy üzemek, mint a
házitüzelés számára.

Telefon: 58.

Kapható minden mennyiségben Steinitzer Géza cégnél Vel. Beeskerek.

Táviratcim: Carbon!

Szeme előtt egy olyan Csehország lebegett, melyben minden érték a cseheké s minden közgazdasági faktor a legmesszebbmenő állami ellenőrzés alatt áll. Rasin közgazdasági diktátor volt, aki fajtájának megerősítése érdekében a közgazdasági diktatúrát nem csupán átmeneti jellegűnek tartotta, hanem későbbi korokra is fenntartandó rendszereknek. A hadikölcsönrendelet tehát az első lépés volt az idegen nemzetiségű érdekeltségek tönkretételére. Természetes, hogy a bukott német bankok részvénytöbbségét a cseh tőke kaparintotta meg magának.

Rasin egyébként már első pénzügyminisztersége idején elárulta ama törekvéseit, hogy a bankokat minél hathatósabb állami ellenőrzés alá helyezze. E terve végrehajtására kiváló alkalma nyílt mostani pénzügyminisztersége idején, a cseh korona zürichi értékesítésével kapcsolatban; a kamatláb emelése útján megszorította a bankhitelt. A pénzügyminisztérium bankhivatala addig is már kénye-kedve szerint járt el az egyes pénzintézeteknek nyújtott kölcsönök kiutalásánál s ehhez most hozzájárult a kölcsönök után fizetendő kamat emelése. A bankokkal szemben elfoglalt ellenséges álláspontja szembeszökően nyilatkozott meg a Morva-Sziléziai Bank ismeretes bukása alkalmával, mikor ez a bank s a bukásban vele együtt bukott kisebb bankok hozzáfordultak segítségért s Rasin ekkor kereken megtagadta tőlük támogatását és ezzel lehetetlenné tette a hatásos mentőakciót.

A valuta- és értékspekuláció letörésére voltaképpen csak két rendelkezést boesátott ki Rasin. Az egyik a devizaforgalom ellenőrzítése, a másik a bankhitel korlátozása. A nagytőkének Rasinról alkotott felfogását két nagy csoportba lehet osztani: a cseh nagytőke felfogására és a nem cseh nagytőke felfogására. Bankpolitikája látszatra egyaránt irányult mindenféle nagytőke ellen, de azonkívül, hogy hadikölcsönpolitikája már magában véve sem sujtotta érzékenyen a cseh nagytőkét, úgy irányította a politikát, hogy a cseh nagytőkét lehetőleg kimélje. Rasin erősen nacionalista pénzügyi politikáját cseh pénzügyi körök általában jószemmel nézték és legfeljebb azzal kapcsolatban voltak ellentétek közte és a nemzeti demokrata nagytőke között, hogy a cseh koronát azért emelte mesterségesen és értékének meg nem felelő magasságokba, hogy a jó koronával olcsóbban vásárolhassa be Angliában azt a 2000 kilogramm aranyat, mely az új cseh kereskedelmi aranypénz részére szolgál. Ezek az említett pénzügyi körök tudták Rasinról, hogy maga sem tartja megfelelőnek a 18-as árfolyamot, bár nem osztja Englis volt pénzügyminiszternek azt a nézetét, hogy a cseh korona értékének a 11-es árfolyam felel meg; ő a 15-ös árfolyam alapján áll.

Politikailag Rasin Kramarce párthive, s egyike a nemzeti demokrata-párt legerősebb oszlopainak. Már múltjánál fogva is Kramarce leglelkesebb elvbarátja, tehát belpolitikailag a tiszta nemzeti, lehetőleg minden szocialista reformtól mentes, a középosztályra támaszkodó állam bajnoka, külpolitikailag buzgó orosz-pánszláv, antibolsevista és in-

ternacionalista. Mint ilyen, természetesen ellenfele minden kommunista-pacifista áramlatnak, valamint Benes lavírozó, óvatos, minden irányba koncessziókat osztogató külpolitikájának. Mint a radikális progresszívizmussal ellensége, a zsidósággal és a nyugatosokkal, mint sovinszta és antibolsevista a kommunistákkal találta magát szemközt. Igazi pénzügyminiszter, cseppet sem népszerű és mégis mindenütt és mindig róla van szó. Így jött létre körülötte a légkör, melyben a merénylet híre nem hatott valami túlváratlanul.

Egy nap Moszkvában.

Az egyik előkelő német lap ujévi száma érdekes és színes leírást közöl Moszkvában tartózkodó tudósítójának tollából s ebből a cikkből közöljük a következő részleteket:

Minden idegen, ki Szovjet-Moszkvában tartózkodik, a Hotel Savoy-t választja lakhelyéül. Nemesak azért, mert valamikor ez volt a város legelőkelőbb fogadója, hanem főleg azért mert a Savoy mindenhez közel van, benn a város szívében. Amilyen sivár és kilátástalan az élet Szovjet-Oroszországban, ép olyan változatos és tarka élmény egy napot Moszkvában tölteni. A szállodai szobába reggel korán behozzák a szovjet két lapját, az Izvesztját és a Pravdat. Izvesztia oroszul annyit jelent, mint Hírek, Pravda pedig annyit, mint Igazság. Az elkeseredett orosz burzsuj-humor a szovjet e két lapjával kapcsolatban azt a bon-mot-t találta ki, hogy az „Igazságból” hiányzanak a hírek, a „Hírekből” pedig hiányzik az igazság. — Az újságok elolvasása után megreggelizik az ember és pedig úgy, hogy a szobapincér forró vizet és kenyéret visz a szobába, a forró vízhez teát tesz az ember, a kenyérhez való husneműt pedig a jégszekrényre átalakított ablakból halássza ki. Mert Oroszországban télen betapasztják az ablakokat, csak a felső ablak marad nyitható és a betapasztott ablakszárnyak között hosszú kötélen lóg az elemőzsiás kosár. Fölkelés után napi-teendőihez lát a Moszkvában szakadt idegen. Először is hosszas alkudozásai vannak az egyfogatuk kocsi-saival, majd végre, mikor ötmillió rubelért kocsi ülhet, végigrobog az utcákon. Itt már egész nagyvárosi forgalmat lát az ember, az ütött-kopott régi autók mindjobbán eltűnnek és a „Nepmany“-nak nevezett szovjet-siberek a legújabb gyártmányú német autókön robognak. Az utcák a délelőtti órákban igen élénkek, még elegáns embereket is látni, de azért az általános kép mégis szürkén proletárius. Annál kevésbé az üzletek, melyek majdnem kivétel nélkül a legdrágább fényűzési cikkekkel, francia illatszerekkel és értékes ékszerekkel vannak megtömve. Ezekben az üzletekben azonban nemesak a szovjet-valuta alapján, hanem még a legnemesebb

külföldi valuták alapján is a legfantasztikusabb árak találhatók. Így például egy öltözet ruha egymilliárd rubel, egy pár csizma 200 millió, egy font vaj 15 millió, egy színházjegy 20 millió, egy villamosjegy egymillió, újság 600 000, hotelszoba egy napra 30 millió, egy üveg bor 50 millió rubel és így tovább.

Délben a Savoy étterme nyüzsgő a vendégektől, kik közt a világ összes népei képviselve vannak. Az általános társadalmi nyelv az angol. Legköltekezőbben persze itt sem a nemes valutájú külföldiek, hanem a szovjet-siberek élnek, kik mesebeli összegeket keresnek. Ugyanilyen mesebeli összegeket veszítenek el azután a gombamód elszaporodott játéklubbokban, ahova újságpapírosba csomagolt milliárdokkal jönnek, de mindig kifosztva távoznak el. A szovjet-sibereket egész Oroszországban igen gyűlölik és ők azok, kik, ha a szovjet szigorú rendelkezéseket léptet ellenük életbe, a külföldi sajtót terrorhírekkel kiabálják tele. Pedig a siber mindenütt a háború legundokabb szülője, még szerencsésebb országokban is, mint a boldogtalan Oroszország, hát akkor minő más módon volnának kiirtathatók a tönkrement Oroszország tetemein felduzzadt szovjet-siberek, mint a legvadabb és a legjogosabb terrorral.

HIRDETÉSEK

Torontál- és Temesmegye alispánjától

1466—923. sz. 100

Kő és zuzottkő beszerzése.

1923. évi február hó 6-án délelőtt 10 órakor az alispáni hivatal 8. számú szobájában árlejtés tartatik a 16.200—24.600 km. szakaszon levő pancsova—brestovaci törvényhatósági uthoz szükséges kő és zuzottkő szállítására és pedig:

4158 m³ zuzottkőre,
4032 m³ törött aprókőre,
336 m³ kötőanyagra.

Ezen anyag megmért rakásokban (prizmakban) Ivanovo vagy Brestovácánál a Duna-partján adandó át

Előirányzott összeg 1,186.710 Din, bántópenz 5%, amely az árlejtés előtt teendő le, az állami számvétségéről alkotott 88. t.-c. értelmében.

A költségvetés és feltételek naponta betekintheők az alispáni hivatalnál levő 8. számú szobában. Utólagos ajánlatok nem fogadtnak el.

Veliki Beeskerek, 1923 január 13.

Rajity s. k., alispán.

Jókarban levő üres használt hordókat

30 litertől 300 literig, megvételre keresek

Kohn Ignác bor- és szeszáranyagkereskedése, Veliki Beeskerek

Kifőzött

51

szilva-ceffre,

amely disznók és birkák etetésére kitűnő tápszer,

kapható: Kohn Ignác

szilvóriumfőzdejében, Vel. Beeskerek.

Révai Adolf Subotica,

Terezijina ulica I. Telefon 551.

Ajánl vagon-telekben mielőbbi szállításra elsőrendű meszet, beocsini portlandcementet és száraz, vellázott faszenet. 29

Famegmunkológép és benzinmotor eladó.

Bővebbet a „Neue Zeit” kiadóhivatalában, Veliki Beeskereken. 82

Eladó ház

az Écskai-uton, a vasuti őrházról vissza a második, mely áll 2 szoba, 2 konyha, éléskamra és pincéből. Vétel esetén azonnal beköltözhető. 57

Bővebbet a helyszínen a tulajdonosnál.

Veszünk disznózsirt szalonnát

20

és

minden mennyiségben a legmagasabb napi áron

Kanitz és Leipnicker,

Milietijeva u. 43. Telefonszám 27.

Krumenacker István

nyug. vasuti főfelügyelő vállal fuvarlevél felülvizsgálat és vasuti szállításból eredő mindennemű visszkérészeket (hiányok, sérülések és határidő túllépések).

Vel. Beeskerek, Etesova u. 5.

VRSAC és vidékén HIRDETÉSEKET a „TORONTAL” részére felvesz 938

GRÓB JENŐ

hirlap hirdetési iroda, VRSAC.

